

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
1.Bf.176/2013/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, 2013. év november hó 14. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A csalás bűntette miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 5.B.965/2012/20. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott terhére rótt bűncselekményt folytatólagosan elkövetett csalás bűntetteként [Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (7) bekezdés b) pontja] minősíti.

A vádlottal szemben kiszabott büntetést - a halmazati jelleg feltüntetése mellőzésével - 2 (kettő) év börtönbüntetésre súlyosítja, a felfüggesztés próbaidejét 5 (öt) évre felemeli.

A vádlottat mellékbüntetésül a gazdasági társaság vezető tisztségviselésétől, mint foglalkozástól 5 (öt) évre eltiltja és vele szemben 500.000,- (ötszázezer) forint pénzmellékbüntetést is kiszab.

A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 15.000,- (tizenötezer) forintonként egy-egy napi fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyja.

A másodfokú eljárás során felmerült 13.760,-(tizenháromezer-hétszázhatvan) forint bűnügyi költséget a vádlott köteles az államnak megfizetni.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Törvényszék 5.B.965/2012/20. számú 2013. január 8. napján kelt ítéletével A vádlottat a Btk. 276. §-a szerinti 12. rb. magánokirat-hamisítás vétsége miatt - halmazati büntetésül - 1 év fogházbüntetésre ítélte, amelynek a

végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette; rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész a kiszabott büntetés súlyosításáért, eltérő - a vád szerinti csalásként való - jogi minősítés megállapítása végett fellebbezett.

A vádlott és védője tudomásul vette az ítéletet.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.149/2013/1. számú átiratában a bejelentett ügyészi fellebbezést módosított tartalommal fenntartotta. Kifejtette, hogy a bűncselekmény jogi minősítése nem felel meg az anyagi jogi szabályoknak, azonban az a Btk. 297/A. § szerinti hitelezési csalás törvényi tényállását megvalósítja. Ezért az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a bűncselekmény folytatólagosan elkövetett hitelezési csalásként való minősítését, a végrehajtási fokozat megváltoztatását börtönre, és pénzmellékbüntetés kiszabását indítványozta.

A vádlott védője írásbeli észrevételében az ügyészi indítvány elutasítását és az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a csalás tényállási elemei közül a károkozásra irányuló szándék nem bizonyítható és ennek indokait részletesen kifejtette az ítéletében.

Az ítélőtábla nyilvános ülésén az ügyész a súlyosítás végett bejelentett fellebbezést fenntartotta, de az írásbeli átiratát módosította mivel a hitelezési csalás kikerült a különös részi tényállások köréből. Az új, 2012. évi C. törvény alkalmazásával a vádlott bűncselekményének jogi minősítését a 345. § szerinti hamis magánokirat felhasználásában kérte megállapítani, és pénzbüntetés kiszabására is indítványt tett.

A vádlott védője a beadványában foglaltak szerint tartotta meg a perbeszédét, míg a vádlott az utolsó szó jogán is ártatlannak vallotta magát a csalásban, de az okirat-hamisításban való bűnösségét továbbra is elismerte.

Az ügyész fellebbezése a büntetés súlyosítása tekintetében volt alapos.

A Fővárosi Ítélőtábla a kizárólagos ügyészi fellebbezés alapján eljárva az elsőfokú ítéletet és a megelőző eljárást a Be. 348. § alapján teljes körben felülbírált.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat betartotta, a kiemelt ügyek elintézésére előírt határidőkre is figyelemmel volt, mindössze a kérdezési sorrendre vonatkozó előírásokat szegte meg, de ez nem volt kihatással az ügy érdemére.

Az ügy ténybeli és jogi elbírálásához szükséges bizonyítékokat teljes körben beszerezte, az ítéletben felsorolta és megfelelően értékelte. A feltárt bizonyítási anyagot irathűen citálta és egyenként majd összhatásában is megvizsgálta, hogy

miként támasztják alá a vádlott beismerő vallomását. Következésképp megalapozott, szinte hiánytalan tényállást állapított meg.

A másodfokú bíróság a Be. 352 § (1) bekezdés b) pontja alapján az elsőfokú ítélet tényállását csak kisebb körben az alábbiak szerint egészíti ki:

1/

Az 1. társaság 2001. január 9-én került bejegyzése ... cégjegyzék szám alatt (nyomozati iratok 131. oldalán elfekvő cégmásolat adata).

2/

Az elsőfokú ítélet 2. oldalának 5. bekezdésében feltüntetett bankszámlaszám az engedményezési számla száma (nyomozati iratok 289. oldala).

3/

A fiktív engedményezési szerződések közül a vádlott a 2007. december 20. napján lehívott két összeget (42.994. 560,- Ft. és 25.094.400,- Ft) 2008. április 18. napján, a 2008. január 18-án lehívott 17.875.200,- Ft-ot 2008. május 7. napján, a 2008. február 6. napján lehívott 26.704.742. Ft-ot ugyancsak 2008. május 7. napján visszafizette, és ezzel térült meg az okozott kárból a helyesen feltüntetett 112.419.284,- Ft. (nyomozati iratok III. kötet 5-11 oldalán elfekvő kimutatás és a bankszámla kivonatok a 711., 337., 357., 389., 731., 719., 721. oldalról).

4/

Az ítélet 4. oldalának 1. bekezdéséből az utolsó két sort mellőzi, a bekezdés a meg nem térült kárral zárul.

A kirekesztés indoka az volt, hogy a rögzítettek relevanciával nem bíró feltételezést tartalmaztak.

5/

Az ítélet azonos oldalán a 2. bekezdés első mondatát azzal fejezi be, hogy a vádlott (a jogalap nélkül lehívott összegeket) a korábbi hitelek törlesztésére használta. A továbbmenően leírtakat a tényállásból mellőzi.

A kirekesztés indoka ez esetben is a relevancia hiánya volt. A rögzített adatok a kár megtérülésével kapcsolatosak, ami túlmutat a bűncselekményen. A vádlott elképzelése pedig legfeljebb a vallomásának ismertetése kapcsán emelhető az indokolás részévé, de nem tartozik a történeti adatokhoz.

5/

A részvénytársaságnak a 2008. április 29-én felmondott hitelkeret szerződésből 2011. március 1. napján 798.498.758,- forint tőketartozása állt fenn, amely magában foglalta a bűncselekménnyel okozott és meg nem térített 233 millió forintot meghaladó kárt is

(az iratok közt található legutolsó kimutatás adata a nyomozati iratok 1059. oldaláról).

E pontosítások és kiegészítések mellett az ítélet mentes a megalapozatlansági hibáktól és a másodfokú felülbírálat során is irányadó volt.

Az elsőfokú bíróság az irányadó tényállásból helyesen következtetett a vádlott bűnösségére, de tévedett a bűncselekmény jogi minősítésekor, mivel a vádbeli vagyoni elleni bűncselekmény helyett közbizalom elleni bűncselekményben állapította meg a bűnösségét.

Azt még helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy A vádlott tévedésbe ejtette a hitelintézetet, amikor hamis okiratokat nyújtott be annak igazolására, hogy a közöttük fennálló multicurrency rulírozó hitelszerződés keretein belül jogszerűen hív le pénzüsségeket azt a látszatot keltve, hogy valós, megkötött faktorálási szerződések adnak erre jogalapot.

Abban sem tévedett, hogy a vádlottat jogtalan haszonszerzési célzat vezette. A vádlott az 1. társaság és a bank között létrejött valós jogviszonyt használta fel arra, hogy a pénzügyi nehézségeit jogalap és jogcím nélkül megszerzett pénzzel oldja meg, így gyakorlatilag a létező hitel keretszerződés felhasználásával, a bank megtévesztésével szerzett olyan pénzeszközt, amellyel a meglévő szerződés esedékes törlesztését megfizette. Lényegében azért volt szüksége a pénzre, mert az adott piacpolitikája mellett nem állt rendelkezésére az esedékes hiteltörlesztés fedezete, ezért olyan „hitelből” fizette a valós hitelt, amely nem hitel volt, hanem a bank megtévesztésével megszerzett pénz.

Csak utal arra a másodfokú bíróság, hogy nyilván nem volt törvényes akadálya annak, hogy a fennálló szerződés alapján az egyébként is előírt tájékoztatási kötelezettségének eleget téve a fizetési nehézségét legálisan, a bank bevonásával oldja meg másik hitellel, fizetési haladékkal vagy bármely más törvényes formában.

A csalás tényállási elemeinek továbbmenő vizsgálata során azonban abban tévedett a törvényszék, hogy nem ismerte fel a vádlott károkozást átfogó tudattartamát, és ennek bizonyítására nem a releváns tényeket használta fel.

Tévedését egyrészt az okozta, hogy a károkozásban is a célzatot kereste, noha a törvény tényállása a jogtalan haszonszerzéshez kívánja meg és állítja feltételül a célzatot, azonban a kár bekövetkeztéhez az elkövető szándékának eshetőleges jellegét is elegendőnek tartja.

Amennyiben a jogtalan haszonszerzésre törekvő és megtévesztő magatartást kifejtő elkövetőnek a tudata a magatartása következményét, a kár okozásának a lehetőségét átlátja, kimerítette a jogalkotó elvárását, és magatartását csalásként kell

értékelni. A kárnak tehát nem kell feltétlenül bekövetkeznie, elegendő ha a vádlott tudja, hogy magatartásával kárt is okozhat. Egyébként az ügyben a károkozás ténylegesen be is következett.

A csalás elkövetőjének nem kell kifejezetten arra törekednie, hogy valaki kárt szenvedjen, az ő tevékenysége a jogtalanul megszerezhető hasznot célozza, és ezért megtévesztő módon jár el.

Másfelől pedig abban tévedett az elsőfokú bíróság, hogy a kár bekövetkeztét és a kár megtérülését összemosta, nem különböztette meg, és a kártérítésként értékelhető, de a cselekmény véghezvitelét követő, azon túlmutató részleteket a károkozási szándék hiányaként kezelte és értékelte.

A megállapított tényállás tartalmazza, hogy 2007. év végére olyan magasak voltak az 1. társaság kintlévőségei, hogy nem tudta fizetni a bankhitel esedékes törlesztését. Ez a megvásárolt követelésekből adódott, de azt is jelentette, hogy nem volt olyan nyeresége, tőketartaléka vagy más a kifizetést biztosító fedezete (belső forrása), amely a külső forrás hiányt kompenzálhatta volna.

A károkozásra vonatkozó vádlotti szándék vizsgálatánál fontos szempont a fizetési képesség, amely az adott helyzetben bizonytalan volt, pont ezért vált szükségessé a jogcím nélkül megtévesztéssel lehívott összegek megszerzése.

A későbbi adatokból visszakövetkeztetve a vádlotti szándékra ugyancsak nem lehet reálisan fizetési lehetőségre következtetni, mivel nemcsak a megtévesztéssel megszerzett pénz 2/3-ad része maradt fenn kárként legalább 2011-ig, de további 400 millió forint hitel sem került vissza fizetésre.

Az elsőfokú ítélet 8. oldalán 6 érvet sorakoztat fel az elsőfokú bíróság arra, hogy miért nem találta kétséget kizáróan megállapíthatónak azt, hogy a vádlott a bank megkárosítására törekedett.

Ezzel összefüggésben egyfelől már kifejtette az ítélőtábla, hogy nem is kellett erre törekednie a vádlottnak, mert nem az a csalás törvényi tényállása.

Másfelől a felsorolt hat érv kapcsán annyit meg kell jegyezni, hogy:

- A cég egyébként nyereséges tevékenysége nem lehet szempont, nyilván erre tekintettel kapta meg a 2,5 milliárd forintos hitelkeretet;
- a kötelezettségek rendben való teljesítése a bűncselekmény elkövetésig állt fenn;
- 1. tanú az elkövetéskor nem volt kapcsolatban a társasággal, így a teljesítési szándék és képesség vonatkozásában nem lehet információja;

- a hitelkeret-szerződéshez kapcsolt biztosítékok fedezeti értéke nem függ össze az elkövetéssel; a fedezet azért sem irányadó, mert a kicsalt pénz fiktív okiratok felhasználásával történt, amely nem hozható összefüggésbe a szerződéses kötelemmel és annak törvényes biztosítékaival. Ezért volt elkövethető a valós szerződéses jogviszony ellenére a minden jogalapot nélkülöző csalás. A multicurrency rulírozó hitelkeretszerződés mindössze megkönnyítette, illetőleg lehetővé tette az elkövetést;
- a felfedezés előtt való visszafizetés büntetéskiszabási körülmény;
- a szerződés meghosszabbításának nincs összefüggése a bűncselekménnyel.

Mindezek alapján tévesen vont következtetést az elsőfokú bíróság a vádlott tudattartamára és tévesen mellőzte a vagyon elleni bűncselekményben a felelősségének a megállapítását.

A másodfokú bíróság ezért a vádlott cselekményét csalásnak minősítette, és a közbizalom elleni bűncselekmény helyett ebben marasztalta.

A másodfokú bíróság következtetésének helyességét a vádlott elsőfokú eljárásban becsatolt iratainak a tartalma is alátámasztja. E szerint a vádlott a bűncselekményhez közel 2008. június 13-i időpontban a fedezeti ingatlan értékesítése kapcsán megtartott tárgyaláson akként nyilatkozott a jegyzőkönyvben, hogy akkor a hitelintézet felé fennálló 863,4 millió forint tartozás részbeni törlesztése várható, de jelentős csökkenéssel nem lehet számolni. Ez egyébként be is igazolódott, mivel a kiegészített tényállásban szereplő és három évvel később fennálló hitelállomány nagyságrendi változást nem hozott. A vádlott tehát pontosan tisztában volt a lehetőségekkel és a hitelintézet felé fennálló fizetési képességével.

A jogi minősítés kapcsán még meg kell jegyezni, hogy a közbizalom elleni bűncselekmény is megvalósult, azonban a törvényes vád ezt nem tette az eljárás tárgyává, és mivel az eljárás keretét a vád határozza meg, ezért a vádlott terhére ez nem volt megállapítható.

Az ítéletábra ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a vádlott csalási cselekményét a Btk. 2. § alapján a főszabály szerint irányadó elkövetéskori, illetőleg az elbírálás idején hatályos anyagi szabályok szerint bírálja el.

A bűncselekmény értékhatár szerinti minősítése nem változott, és a büntetési tétele is azonos: 5-10 év közötti szabadságvesztés. Ezért szem előtt tartotta az ítéletábra a büntetés kiszabás jelenlegi középértékhez igazodó jellegét, amely az elkövetés idején még nem volt hatályos, és erre is figyelemmel az elkövetéskor irányadó anyagi jogi szabályok szerint járt el.

A büntetés kiszabása során a vádlott javára értékelte az igen jelentős időmúlást, a vádlott ténybeli beismerő vallomását, nyomatékos enyhítő körülményként értékelte a kár egyharmad részének megtérítését, és az elkövetéskor büntetlen előéletét, amely a vádlott életkora miatt szintén nagyobb súllyal értékelhető. Figyelembe vette azt is az ítélőtábla, hogy az elkövetett bűncselekménnyel megszerzett összeget a cég működésébe forgatta, személyes haszna csak közvetetten jelentkezett.

Mindezek alapján eltúlzottan súlyosnak tartotta a törvény által kiszabható legkisebb büntetés mértékét is, ezért az enyhítő szakasz kimerítő alkalmazásával szabta ki a büntetés tartamát, amelynek végrehajtását a fentebb felsorolt körülmények miatt próbaidőre felfüggesztette (Btk. 87. § (1), (2) bekezdés b) pontja, 89. § (1), (2) bekezdés).

A vádlottal szemben a Btk. 64. § (1) bekezdése alapján az ügyészi indítvánnyal is egyezően pénzmellékbüntetést szabott ki, és a Btk. 56. §-a szerint eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségviselésétől, mint foglalkozástól, mivel annak keretei között, azt felhasználva valósította meg a bűncselekményt.

A Btk. 65. § (1), (2) bekezdése szerint rendelkezett pénzmellékbüntetés átváltoztatásáról a meg nem fizetése esetére.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása a Be. 372. §-án alapszik, és a határozat ellen a fellebbezés további lehetőségét a Be. 386. § zárja ki.

A bűnügyi költségről a Be. 381. § szerint rendelkezett az ítélőtábla.

, 2013. év november hó 14. napján

. Rédei Géza s.k.. Mató Ágnes s.k.. Vincze Piroska s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 5.B.965/2012/20. számú ítélete a Fővárosi Ítélőtábla 1.Bf.176/2013/9. számú ítélete folytán jogerős és a szabadságvesztés kivételével végrehajtható.

Budapest, 2013. év november hó 14. napján

. Rédei Géza s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül: